

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

IV. De speciebus quantitatis continuæ successiuæ, & quantitatis discretæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

ultima superficies, &c. quantitatis participat essentialiter, non formaliter quatenus locus, sed quatenus superficies eiusdem corporis quantitativus, seu impenetrabilis, quae in se impenetrabilitatem habet eandem quam habet quaelibet alia superficies quantitativa, quae impenetrabilitas fundamentum est actualis extensionis, quia quae fundatur ratio loci, quae non quantitate constituitur, sed supponit pro materiali iam constitutam, & extensionem.

Alii volunt speciebus quantitatis praesentiam corpoream indivisibilem adiungere, quia illius partes impenetrabiles sunt, & quia praesentia unius quantitatis impenetrabilis est cum praesentia alius quantitatis. Melius defendit communis sententia praesentiam, etiam quantitativam non esse speciem quantitatis, & illius partes impenetrabiles non esse, quia licet non possint eidem spatio respondere partes praesentiae, quam modum habet haec charta, impossibilitas ista non oritur ex mutua impossibilitate relatiua, quam praesentiae partes inter se habent, sed quia quaelibet pars immobilis est, & non potest aliud spatium respicere praeter hoc, quod per se respicit, ex quo fit hanc praesentiae partem non posse respicere spatium, quod alia praesentia respicit, non quia tale spatium alia praesentia occupatur, sed quia secundum se non potest illud respicere, ita ut aequè impotens sit, & non minus impedita haec praesentiae pars respicere aliud spatium, dum actu tale spatium nulla praesentia respicitur, & dum illi alia praesentia correspondet. Quod si duplex praesentia possibilis, quarum quaelibet idem spatium per se respicit, nunquam coexistant, neque penetrantur, hoc non fit quia illarum penetratio immediatè repugnat, sed si praesentiae illae sint eiusdem corporis, mutuo inter se pugnant, non in ordine ad spatium, sed in ordine ad subiectum, sicuti quaelibet alia duo accidentia eiusdem rationis, quae ab eodem subiecto mutuo se expellunt. Si verò praesentiae illae ad diversa corpora pertineant, repugnant praesentiarum penetratio, quia unum corpus propellit aliud actu medio impulsu, ne fiat illi intimè praesens, unde immediatè in se tantum penetratio corporum repugnat, & non praesentiarum penetratio. Ex quo inferes, quod si Deus eidem subiecto in eodem spatio indivisibiliter sumpto duplicem praesentiam concederet tantum supernaturalem esse futuram coexistentiam duplicis praesentiae in eodem subiecto, sicuti esset supernaturalis coexistentia aliorum quorumlibet accidentium eiusdem rationis, & non coexistentiam praesentiarum in ordine ad spatium. Eadem ratione si duo corpora penetrarentur, totum miraculum in corporum penetratione, & non in penetratione praesentiarum consisteret. Ex quibus inferes non maiorem impenetrabilitatem ex se immediatam habere praesentias rerum materialium, quam spirituum, quia omnes impenetrabiles sunt ratione spatij, cui sunt affixae, & non ob aliquam repugnantiam relatiuam, quam habeant ex vi cuius vna praesentia expellat aliam ab spatio quod occupat.

PUNCTUM IV.

De speciebus quantitatis continua successivae, & quantitatis discretæ.

Scire oportet esse aliquas entitates, quae sunt extensae in ordine ad tempus, sicuti quantitas est extensa in ordine ad locum, quae extensionem successivam habere dicuntur, & quantitates successivae solent nuncupari, haec sunt tempus, & motus de quibus breviter dicam, an sint species quantitatis continua successivae. Sunt non pauci praecipue & recentioribus asserentes entitates successivas nullam habere unionem. Huius sententiae fundamentum expendi, Contr. 17. Physic. Punct. 6. à qua non omnino discessi Punct. 11. Iuxta hunc dicendi modum specialis insurgit difficultas an motus, & alia quavis entitas successiva possit esse species quantitatis, quia ens successivum, cuius partes immediatè tantum successione annectuntur non est unum per se, ubi enim non intercedit physica unio, & partes diversae reperiuntur, unum per se reperi non valet. Sed adhuc haec admissa opinione, dubitari potest, an partes motus inter se non vnitae propriam habeant impenetrabilitatem, ratione cuius quaelibet propriam speciem quantitatis constituat, licet non ex omnibus simul sumptis integretur quantitas, quae propriam, & physicam habeat unitatem,

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. 11.

cum enim dixerimus indivisibile separatum in Zenonis sententia rationem habere quantitatis, sic dici forsitan poterit partem indivisibilem motus veram rationem quantitatis participare ratione impenetrabilitatis quam in ordine ad alias habeat compartes.

Triplex est motus, alterationis, nutritionis, & localis motus: Alterationis motus tantum fit successivè ratione qualitatis contrariae resistetis, & plures illius partes simul sunt & eadè numero actio, quae dicitur motus, & successivè incipit, postea tota simul conservatur, ex quo clarè inferitur motum alterationis non esse successivè per se, sed per accidens ratione contrariae qualitatis, vel principij activi intendentis oppositam qualitatem producere, ut latè expendam Contr. 6. de Generat. Punct. 4. non ergo species quantitatis dicendus est alterationis motus, cui extensio in ordine ad locum non per se convenit, neque ratione alicuius extrinseci principij, sed tantum ratione formae oppositae. Nutritioni tantum ratione alterationis coaenit successivè, fit enim nutritionis motus ut primò subiectum est ultimò dispositum, & cum hoc successivè disponatur, successivè contingit nutritio, quae instantanea esset, si subiectum extensum in instanti ultimò disponderetur. Hac ratione excludendus est à ratione quantitatis nutritionis motus, sicuti excluditur alteratio.

Tota difficultas ad motum localem reducitur, de quo dicendum est non esse speciem quantitatis. Ita P. Soar. supra sect. 8. qui absolute affirmat nullum motum esse quantitatis speciem. Ratio conclusionis esto: successio tantum convenit partibus motus localis per impossibilitatem terminorum in ordine ad subiectum, videlicet per naturalem repugnantiam, quam habent duae praesentiae in eodem subiecto simul existentes, ex introductione enim unius, sequitur expulsio alterius, ex quo sequitur non posse duas praesentias, neque duas praesentiae partes subiectum secundum se totum, neque secundum eandem sui partem simul recipere, & eidem subiecto inhaerentes coexistere. Cum autem actiones, seu partes motus, quae sunt modi praesentiarum, quas tanquam terminos respiciunt, non possint separari à praesentia, quarum sunt modi, fit non posse coexistere actiones, quibus praesentiae, quae successivè existunt, producuntur, sed necessarid existere successivè, non quia vna pars motus expellat aliam à tempore, cui correspondet, sed quia cum altera impossibilis est in ordine ad subiectum. Confirmatur: si motus impossibiles essent praeside in ordine ad tempus, non tantum non possent coexistere partes eiusdem motus, sed neque partes motuum diversorum subiectorum, neque motus adaequati diversis: sed non repugnat motus diversorum subiectorum, & partes illorum existere in eodem tempore: ergo coexistentia partium eiusdem motus non repugnat ex eo, quod vna pars petat esse extra tempus alterius, sed ex eo, quod vna impossibilis sit cum alia in ordine ad subiectum, & se mutuo expellant, sicuti expelluntur albedo, & nigredo, quae si idem subiectum informant, id nequeunt simul, sed successivè praestare propter impossibilitatem formalem, quam habent in ordine ad subiectum, & non propter extensionem, quam petant in ordine ad tempus. Probo antecedens: Quantitas, quae ex se est impenetrabilis in ordine ad locum non solum est impenetrabilis secundum partes respicientes idem subiectum, sed respectu aliis cuiusvis adaequatae quantitatis respicientis aliud subiectum, & respectu partium quantitatis distinctae: ergo si motus ex se esset impenetrabilis in ordine ad tempus impenetrabilis esset cum motu adaequato aliis subiecti, & cum partibus cuiusvis aliis motus: Sed motus non habet hanc impenetrabilitatem, ut modo dicebam: ergo ex se non est impenetrabilis in ordine ad tempus, sed in ordine ad subiectum.

Facilius tempus à ratione motus, excludo cum P. Soar. supra citato. Tempus est duratio motus, quae in mea sententia tantum addit supra motum denominationem quandam prioris, & posterioris, quae nihil physicum reale importat, sed tantum extrinsecam quandam denominationem. In sententia, quae defendit durationem esse accidens superadditum eodem modo philosophandum est de duratione in ordine ad spatium imaginarium temporis, ac de praesentia in ordine ad spatium imaginarium loci; sicut enim praesentia immobilis est, sic duratio, & sicuti praesentiae, quas habet eadem, vel diversae entitas in diversis locis non possunt penetrari non ex eo, quod vna expellat aliam à loco, sed quia illarum quaelibet proprium spatium non potest

De 2 deferere

deserere, neque aliud acquirere, sic eadem omnino ratione contingit in durationibus quarum illa quae diuersum respiciunt temporis spatium, nullatenus possunt idem respicere, quia utraque proprio est affixa spatio, ultra quod existere nequit. Confirmatur de facto penetratur diuersae durationes motui coexistentium eiusdem speciei, & tamen non possunt penetrari aliae durationes, siue eiusdem mobilis, siue diuersorum, quae diuersum spatium respiciunt: ergo impenetrabilitas durationum tota oritur ex eo, quod durationes sint spatii affixae, ex quo fit, illas, quae semel diuersum respiciunt spatium nunquam posse spatium commune respicere.

5 Video graues auctores, & recentiores nobiles, qui de speciebus quantitatibus discretis vix vel nullam mentionem faciunt: non desunt tamen, qui antiquorum ductu velint serio in Scholis spargere, illa, quae vulgo indulgentes vetustij permiserunt, ideo non omnino has nenas obliuiscor, sed illas summa qua potuero breuitate pertingam. Definatur quantitas discreta cuius partes nullo communi termino copulantur, quam in numero & ratione nonnulli meditantur. Numerus est collectio vnitatum, quae per se referri possunt. Dissensio est inter Nominales, & Thomistas an numerus in rebus pure spiritualibus possit reperiri, hi negant, & alij affirmant: utrosque citatos inuenies apud P. Soar. in Met. disp. 41. sect. 2. in quibus nulla potest de re esse dissensio, ut patebit ex his, quae subiicio.

6 Affirmo numerum supra coexistentiam entitatum realium nihil addere ex parte rerum, ex quibus componitur, ex vi cuius hanc vnitas determinatur ad numerum componendum, vel non componendum, vel ad componendum hunc praeter alio. Dico numerum nihil addere ex parte rerum, quia multi affirmant numerum formaliter in ratione numeri includere actum intellectus annumerantis, sine quo tantum est multitudo, seu proxima materia, ut per actum intellectus annumerantis formaliter numerus constituatur, quod impugnat Hurt. disp. 13. sect. 6. § 54. quia intellectus supponit numerum, quem recenset, & non illum constituit, cum enim ego video tres homines, & affirmo ibi esse ternarium numerum, non illis ego trinitatem mente appingo, sed illam tenent se ex parte obiecti cognosco. Res est leuis momenti, in qua parum refert hoc, vel illo modo loqui, si enim quis dicat actum, quo ego annumero homines in hoc gymnasio existentes, & affirmo esse octo, tantum supponere multitudinem aptam, ut ab intellectu recedatur hoc numero, cuius ratio formalis in ipso actu intellectus consistit, qui multitudini seu numero materialiter sumpto tribuit denominationem formalis numeri, nulla ratione poterit impugnari, sicut inique ille, qui cum Hurt. diceret rationem numeri totam se ex parte obiecti tenere, in quam tanquam in obiectum fertur intellectus: Censeo tamen loquendum esse cum Arist. & D. Thoma qui numerum ens rationis appellant, quos perperam interpretatur Hurt. de extrinseca concomitantia duarum entitatum, hanc enim rem aliam comitari non dicitur ens rationis, & frequenter extrinsecae denominationes ab actu intellectus provenientes entia rationis appellantur, etiam si nullam includant fictionem. Iam numerum nihil addere ex parte rerum, quibus componitur supra ipsarum vnitates sic probo. Quaelibet vnitas ex se est apta ut per aliarum aduentum numerum constituat: ergo non indiget alio superaddito, ut numerum constituat. Confirmatur: quocumque intrinsece superaddito rei, quod non sit aduentus aliarum entitatum, ex quibus numerus est componendus, adhuc manet res indifferens, ut numerum constituat, vel non constituat, quia manet indifferens, ut cum alijs coniungatur, cum quibus numerum constituet, vel ut non coniungatur cum illis, sine quibus non potest numerum componere: ergo praecise per aduentum aliarum entitatum, & non per aliquid intrinsece superadditum determinatur ad numerum constituendum. Vltimo si ponas hanc, & illam entitatem realiter existentes sine modo intrinsece superaddito, quem non haberent, si quaelibet illarum seorsim existeret, intellectus illas recenset, & nihil ex parte illarum desideraretur, ut numerus ternarius, vel quaternarius assurgeret: ergo numerus nihil addit supra collectionem vnitatum, ex quibus componitur.

7 His positis questio est pure de nomine, an in rebus spiritualibus numerus reperiri necne? Certum enim est dari collectionem rerum spiritualium, quas potest intellectus recensere, & dicere: haec animae rationales sunt quatuor; hi Angeli sunt octo: Angelorum chori sunt nouem, in quo sensu nemo negare poterit dari numerum rerum spiritualium, fides enim docet tres esse personas Trinitatis. Nihil

ominus hoc nomen numerus quantitate sonat, quapropter numerus quantitas discreta dici solet, quantitas dicitur motus spiritualibus, & corporeis, quae non conueniunt rebus applicari eo modo, quo sumitur à Philosophis, & Mathematicis pro quantitate discreta, licet nullus negare poterit aliquo modo rationem numeri rebus etiam immaterialibus conuenire, quid enim immaterialibus, personis dicitur, & illis numerum ternarium tribuimus.

Ex his infero, numerum non esse speciem quantitatis, quia nullam habet propriam vnitatem, neque aliquid dicitur physice distinctum à singulis vnitatibus, ex quibus confingitur, & ita non potest speciem physicam quantitatem coponere. Quod si quaelibet entitas, ex quibus numerus componitur, quantitas sit, numerus dicitur aggregatum quantitatum, quarum quaelibet rationem quantitatis habebit, non tamen ex illis alia tertia quantitas resultabit.

Dico vltimo, orationem non esse speciem quantitatis. Probo hanc conclusionem: In oratione nihil inuenitur, ratione cuius possit dici quantitas, quia tantum dicitur speciem sonum per motum localem quorundam viuentis organorum productum, cuius motus tantum est causa efficiens vel conditio, ut producat, utraque extrinseca orationi, etsi motus orationis esset intrinsecus, non ideo illa esset species quantitatis, quia iam dixi motum non esse quantitatis speciem. Sonitus est quadam qualitas, cui tantum conuenit successio, quia producit dependenter à motu locali, qui successiue fit, neque ex alio capere partes sonitus successione habent, quia illarum coexistentia nullatenus in ordine ad tempus aliquam repugnantiam, neque adhuc in ordine ad subiectum, quia non illis necessarii subiectum est commune: saepe enim sonitus primae syllabae non producit in eadem aëris parte, in qua secunda sonitus producit. Nihil ergo inuenitur in oratione, ratione cuius possit illi propria impenetrabilitas in ordine ad tempus spatium attribui, & strictè dici quantitatis speciem.

Obiiciens Aristotelem capite, de quantitate, afferent aliquas ex his entitatibus esse species quantitatis. Resp. Arist. in ordinatione huius praedicamenti ostendisse ad vulgi opiniones, non ad propriam sententiam, & rigorosam rationem vt ex Alberto & Commentatore 5. Met. comment. 18. notauit P. Soar. disp. 41. Metaph. sect. 3. n. 3. Qui de hac re plura vult legere, adeat Patrem Vallium in praedicamento Quantitatis q. 4. vsque ad septimam includit ubi de his omnibus entitatibus seorsim sumptis distinctas induit quaestiones per plura capita diuisas.

CONTROVERSIA VIII.

De tertio membro diuidente, quod est qualitas.

QUALITAS accidens est omnium nobilissimum, cuius natura explicatu valde difficilis est: sunt enim pauca quae de qualitate secundum se possint disputari.

PUNCTUM I.

Quid sit qualitas.

Pater Soar. tom. 2. Metaph. disp. 42. sect. 1. varias qualitates adducit definitiones, quarum prima desumitur ex Aristotele cap. de qualitate, ubi sic illam definit: *Qualitas dico quae quales quidam dicuntur*. Plerique auctores huic definitioni non acquiescunt, quia si aliquantulum euoluatur, in illa vitiosus circulus apprehenditur, inquirenti enim quid sit quale, respondendum est, quod à qualitate tale dicitur, seu denominatur. Quod si dicas quale alio modo definiendum esse, illo modo vt ad definiendam qualitatem, & breuius naturam qualitatis quidditatiue explicabis. Secundò adducit aliam definitionem desumptam ex D. Thoma 5. Metaphysic. & alijs in locis. *Qualitas est*

accidens